

XIV. Naisten työtuvat.

Helsingin kaupungin naisten työtupien johtokunnan toiminnastaan vuonna 1923 antama selonteko oli seuraava:

Johtokunnan kokoonpano y. m. Naisten työtupain johtokuntaan kuuluivat vuonna 1923 maisteri A. Hällfors puheenjohtajana sekä neiti A. Bruun, työnjohtaja P. Kalervo, sähkötekniikko V. V. Salovaara ja filosofianmaisteri K. A. Widenius jäseninä. Johtokunnan sihteerinä on lokakuun 1 p:nä toiminut työtupien toimitusjohtaja M. Wegelius ja herra Wegeliuksen erottua toimitusjohtajanvirasta, v. t. toimitusjohtaja V. V. Salovaara.

Kertomusvuoden aikana kokoontui johtokunta 27 kertaa käsitellen yhteensä 147 kysymystä. Johtokunnan pöytäkirjan pykäläluku oli 162.

Työläisten lukumäärä. Vuoden 1923 alussa työskenteli työtuvissa yhteensä 159 henkilöä, niistä työtuvassa n:o 1 98 henkilöä ja työtuvassa n:o 2 61 henkilöä. Heinäkuun 1 p:nä oli työläisten lukumäärä työtuvassa n:o 1 58 henkilöä ja työtuvassa n:o 2 47 henkilöä, yhteensä 105 henkilöä. Vuoden lopussa oli työläisten luku alentunut 93:een, niistä 48 henkilöä työtuvassa n:o 1 ja 45 henkilöä työtuvassa n:o 2. Työtuvissa työskentelevien naisten keski-ikä oli 44 vuotta; vanhin työläinen oli 75 vuoden, nuorin 25 vuoden ikäinen. Paitsi itseään oli työläisten huollettavana 140 ala-ikäistä lasta.

Käsitellyt asiat. Johtokunnan kokouksissa käsitellyistä asioista mainittakoon seuraavat:

Kertomusvuoden ensimmäisessä tammikuun 8 p:nä pidetyssä kokouksessa päätti johtokunta avata työtuvan n:o 2 yhteyteen myymälän, jossa myytäisiin työtupien valmisteita, sekä samalla otettaisiin vastaan yksityisiä tilauksia. Myymälän hoito ja järjestely jätettiin mainitun työtuvan johtajattaren tehtäväksi.

Samassa kokouksessa päätti johtokunta kääntyä Helsingin kaupungin kansakoulujen johtokuntien puoleen ehdottaen, että johtokunnat teettäisivät kaikki kansakoululapsille valmistettavat vaatteet työtuvissa. Tämän ehdotuksen hyväksyikin suomalaisten kansakoulujen johtokunta, mutta ruotsalaisten kansakoulujen johtokunta epäsi sen.

Kun aikaisemman kokemuksen perusteella oli havaittu, että eri virastoille ja yhteiskunnallisille laitoksille sekä yksityisille kuluttajille valmistetut työt tuottivat työtuville huomattavampaa voittoa kuin sotilastyöt, koetti työtupain johtokunta hankkia kyseessä olevia töitä työtuville. Johtokunta onnistuikin näissä pyrkimyksissään, saaden työtupiin töitä tukkuliikkeiltä, sairaaloilta, suojeluskunnilta ja yksityisiltä työnantajilta niin runsaasti, että voitiin vähentää aikaisemmin suoritettua sotilastöiden määrää.

Vuoden 1922 loppupuolella olivat työtupien työläiset jättäneet kaupunginvaltuustolle anomuksen, että heidän tuntipalkkansa koroitettaisiin 2 markasta 3 markkaan tunnilta, sekä että urakkatyötä tehtäessä taattaisiin kyseessä oleva tuntipalkka. Anomuksen johdosta rahatoimikamarille antamassaan lausunnossa, ehdotti johtokunta työläisten anomuksen evättäväksi, koska laaditun tilaston mukaan työläisten ansio ei ole alentunut ja koska menestyksellisen urakkatyön ehtona on pidettävä, työtupien kannalta katsottuna, että tuntipalkkaa ei määrätä. Johtokunnan esittämiin perusteluihin vedoten, esitti myöskin rahatoimikamari anomuksen evättäväksi. Asiaa lopullisesti käsitellessään valtuusto hylkäsi työläisten palkankorotus-anomuksen.

Sen johdosta, että puolustusministeriö oli sanonut irti välikirjan, joka koski sen työtuville lainaamaa leikkauskonetta, päätti johtokunta tammikuun 8 p:nä pitämässään kokouksessa hankkia työtupa n:o 1:teen leikkauskoneen. Kone, joka ostettiin Saksasta, saapui Helsinkiin huhtikuun alkupäivinä ja maksoi valmiiksi montteerattuna 8,825:75 markkaa.

Lisätäkseen niitä mahdollisuuksia, mitä johtokunnalla on ollut olemassa kilpailtaessa yksityisten liikkeenharjoittajien kanssa, päätti johtokunta helmikuun 5 ja 9 p:nä pitämässään kokouksissa ostaa työtupiin 12 kpl. sähköllä käypää ompelukonetta, sekä lokakuun 31 p:nä ja joulukuun 21 p:nä pitämässään kokouksissa ostaa työtupiin 22 kpl. pieniä sähkömoottoreita, jalan polettavia ompelukoneita varten.

Näiden koneistojen perusteella on johtokunta onnistunut saamaan työtupiin hankkimansa työt kannattavammiksi ja siten edistänyt kaupungin varojen säästämistä. Lisäksi on tämä toimenpide edistänyt työtuvissa työskentelevien työläisten ammattitaitoa ja tällä perusteella on heistä saatu vuoden varrella yli 20 sijoitetuiksi ompelutöihin yksityisiin liikkeisiin.

Kun työnvälitystoimistolta ja naistöiden keskustoimistolta oli saapunut tietoja yhä lisääntyvästä työttömyydestä kaupungin naistyöläisten keskuudessa, päätti johtokunta helmikuun 5 p:nä pitämässään kokouksessa jatkaa vuoden 1922 lopulla alulle pantuja ammattikursseja helmi—maaliskuun aikana. Tätä tarkoitusta varten anottiin rahatoimikamarilta oikeutta käyttää vuoden 1922 kurssista ylijääneet rahat 5,555 markkaa uusien 6 viikkoa kestävien räätälikurssien toimeenpanemista varten. Sittenkun rahatoimikamari oli hyväksynyt ehdotuksen aloitettiin kyseessä olevat kurssit helmikuun alussa. Opetusta annettiin pääasiallisesti räätälintyössä; ainoastaan 4 tuntia viikossa varattiin laskennon ja terveysopin alkeiden opiskelulle.

Kurssien oppilaisiksi otettiin yksinomaan henkilöitä, jotka jo aikaisemmin olivat perehtyneet liinavaateompeluun sekä olivat tehneet jonkun verran pukuompelutyötä. Oppilaiden valinnan tarkoituksena oli täydentää kurssilla ompelutyöhön tottuneiden henkilöiden ammattitaitoa ja kätevyyttä, sekä siten helpottaa heidän siirtymistään työtuvista yksityisten työnantajien palvelukseen.

Kurssien tuloksia voidaankin olosuhteisiin nähden pitää tyydyttävinä. Useat kurssilaiset osoittivat omaavansa edellytyksiä kehittyä täysin itsenäiseksi ammattityöntekijöiksi, ja useat heistä saivat vakinaisen työpaikan kurssilta päästyään.

Syyskuun 26 ja lokakuun 3 p:nä pitämässään kokouksissa käsitteli johtokunta toimitusjohtajan tekemää esitystä ammattikurssien toimeenpanemisesta kevättalvella 1924. Kun työttömyyden lisääntymistä ei kuitenkaan ollut suuremmassa määrässä havaittavissa naistyöläisten keskuudessa, niin johtokunta ei katsonut tarpeelliseksi anoa rahatoimikamarilta varoja kyseessä ole-

vaan tarkoitukseen. Sen sijaan päätti johtokunta kääntyä kirjelmällä sosiaaliministeriön puoleen ehdottaen, että ministeriö varaisi valtion budjettiin jonkun summan ammattikurssien toimeenpanemista varten työttömiksi joutuville naisille vuoden 1924 aikana josta määrästä Helsingin kaupunki saisi käyttää ainakin 37,000 markkaa.

Joulukuun 21 p:nä pitämässään kokouksessa käsitteli johtokunta lapsiavustuksen lopullista poistamista työtuvissa työskenteleviltä työläisiltä vuoden 1924 alusta lukien. Jo kesäkuulla pitämässään kokouksessa oli johtokunta päättänyt alentaa työläisille maksetun päivittäisen lapsiavustuksen elokuun 1 p:stä lähtien 2 markasta 1 markkaan päivältä lasta kohti, sekä jättää lapsiavustuksen lopullisen poistamisen vuosien 1923 ja 1924 vaihteessa vallitsevista olosuhteista riippuvaksi. Asiaa käsiteltäessä todettiin, että lapsiavustuksen poistaminen merkitsisi suurimmalle osalle työläisistä viikkopalkan vähentymistä 6—24 markalla ja kun työläisten viikkotilit ovat vaihdelleet 60:n ja 175 markan välillä, joita määriä ei voida pitää kohtuuttomina, päätti johtokunta maksaa työläisille edelleenkin lapsiavustusta kesäkuun 1 p:nä 1924 saakka. Tammikuun 11 p:nä 1924 hyväksyi rahatoimikamari päätöksen.

Työtupien ylläpitäminen on kertomusvuonnaan tuottanut kaupungille huomattavia kustannuksia, joita kuitenkin verrattuna edellisen vuoden menoihin on huomattavasti supistettu erinäisten järjestely- ja säästäväisyystoimenpiteiden avulla. Erikoisena edistysaskeleena tässä suhteessa on pidettävä sitä, että työtupien toiminnasta aiheutuneet tulot ovat kertomusvuoden aikana pystyneet peittämään työläisille maksetut palkat, lapsiavustukset sekä kesälomista aiheutuneet kustannukset. Suoritetuista töistä ovat työtuvat ansainneet vuoden kuluessa 654,103:75 markkaa kun taas yllämainitut menot nousivat 596,617:10 markkaan jotenka yleisten kustannusten peittämiseen on jäänyt käytettäväksi 57,486:65 markkaa. Vuonna 1922 käytettiin kaupungin varoja työtupien ylläpitämiseen 1,280,000 markkaa, jota vastoin kertomusvuoden aikana on tulla toimeen kaupungin menoarvioon otetulla 650,000 markan määrärahalta. Tästä määrästä on käytetty n. 73,000 markkaa työtupien koneiden sekä kaluston täydentämiseen ja siten edistetty työtehoa.

Suoritetut työt. Kertomusvuonna suoritettiin työtuvissa seuraavat työt:

<i>Työtupa n:o 1.</i>		Naisten takkeja, kpl.		50
		» leninkejä, »		73
		» puseroita, »		30
Puolustusministeriölle:		Sairaaloille:		
Asetakkeja, jalkaväen, kpl.	960	Sarkatakkeja, kpl.		85
» ratsuväen, »	140	» viittoja, »		1
Housuja, jalkaväen, par.	6,100	Paitahousuja, par.		5
» polkupyöräpatalj. »	5,255			
» ilmailuvoimien, »	2,007	Muita tilauksia:		
Kesähousuja, »	732	Herrain pukuja, kpl.		16
Puseroita, kpl.	2,939	» takkeja, »		1
Paitoja, »	3,823	» päällystakkeja, »		9
Puseroita, polkupyöräpatalj. »	3,751	» housuja, par.		10
Harjapusseja, autopataljoonan »	411	Poikain päällystakkeja, kpl.		2
Poletteja, kadettikoululle »	226	» pukuja, »		30
		» takkeja, »		5
Sosiaaliministeriölle:		Suojeluskuntalaisten takkeja, »		57
Miesten molskitakkeja, kpl.	40	» housuja, par.		217
» takkeja, »	152	Lotta-Svärd pukuja, kpl.		16
» housuja, par.	88	» takkeja, »		20
» liivejä, kpl.	104	» lakkeja, »		30
Poikain takkeja, »	39			
Tytön » »	91			

Pyyhinliinoja,	kpl.	95	Nesesäärejä,	kpl.	10
Päähineitä,	»	36	Esiliinoja,	»	87
Takkeja,	»	2	Takkeja Finska Angfartygs-		
Naisten kävelypukuja,	»	2	aktiebolaget yhtiölle,	»	15
» takkeja,	»	5	Suojustakkeja,	»	11
Miesten paitoja,	»	29	Sukkia, kudottuja,	par.	119
Lääkärintakkeja,	»	6	» teritettyjä,	»	100
Miesten alushousuja,	par.	13	Villahousuja, kudottuja,	»	11
Naisten paitoja,	kpl.	63	Villapaitoja ja villatakkeja,		
» housuja,	par.	34	kudottuja,	»	24
Rintatilkkuja,	kpl.	107	Villalakkeja, kudottuja,	kpl.	5
Stenipusseja,	»	24	Villalapsia, kudottuja,	par.	25

Sitäpaitsi suoritettiin paljon prässäys-, korjaus- ja parsimistöitä.

Työtupa n:o 2.

Puolustusministeriölle:	
Alushousuja,	par. 5,000
Paitoja,	kpl. 7,240
Urheiluhousuja,	par. 500

Sosiaaliministeriölle:

Pojan päällystakkeja,	kpl.	12
Tytön »	»	18
Keittiölakkeja,	»	36
Pojan pukuja,	»	17
Tytön pukuja,	»	26
Naisten esiliinoja,	»	28
Käsivarsinauhoja,	»	100
Naisten alushameita,	»	20
Tytön alushameita,	»	72
Naisten housuja,	par.	270
Pojan alushousuja,	»	118
Tytön housuja,	»	164
Lasten liivejä,	kpl.	13
Naisten puseroita,	»	11
Mankeliliinoja,	»	19
Pyyhinliinoja,	»	278
Patjanpäällyksiä,	»	35

Sairaaloille:

Naisten paitoja,	kpl.	435
» sinellejä,	»	12
Miesten »	»	12
Yönuttuja,	»	75
Lakanoita,	»	372
Tyynynpäällisiä,	»	388
Maakuurenkaan päällisiä,	»	123

Miesten paitoja,	par.	148
» alushousuja,	»	51
» takkeja,	kpl.	231
» pukuja,	»	53
Naisten paitoja,	»	231
» pukuja,	»	125
» takkeja,	»	250
» päällystakkeja,	»	3

Muita tilauksia:

Leimaustyynyjä,	kpl.	2,000
Partiopukuja,	»	7
Akkunaverhoja,	»	119
Työesiliinoja,	»	325
Päähineitä,	»	275
Pöytäliinoja, pääarretty,	»	526
Suojelusk. puseroita,	»	700
» panospusseja,	»	4,000
Miesten työhousuja,	»	16
» » takkeja,	»	16
Pyyhinliinoja,	»	113
Naisten paitoja,	»	95
Miesten »	»	80
Patjoja,	»	94
Mattoa, kudottu	mtr.	510

Omaan varastoon:

Päällystakkeja,	kpl.	95
Pojan pukuja,	»	90
Tytön »	»	85
Esiliinoja,	»	180
Lasten alusvaatteita,	»	160
Naisten alusvaatteita,	»	126

Paitsi yllälueteltuja töitä suoritettiin työtuvassa n:o 2 korjaustöitä sekä yksityisille henkilöille että sotaväelle.

Menot ja tulot. Työtupien ylläpitoa varten oli johtokunnalla käytettävänä 1,311,152: 14 markkaa, siitä 7,048: 39 markkaa, säästöä vuodelta 1922, 650,000 markkaa valtuuston myöntämiä määrärahoja sekä 654,103: 75 markkaa tuloja suoritetuista töistä.

Menot nousivat 1,306,400: 64 markkaan jakautuen seuraaviin eriin:

Työpalkkoja	509,957: 90	Kuluja	95,314: 36
Lapsiavustuksia	66,192: —	Työtarpeita	209,017: 78
Kesälomapalkkoja	20,467: 20	Kalustoa	73,760: 95
Kuukausipalkkoja	222,760: —	Vuokria	57,250: —

Lämmitykseen	21,749: —	Hallin myymäl. menot	14,049: 75
Valoon	9,972: —	Ammattikursseihin ..	5,531: 85
Korjauksiin y. m.....	377: 85		
		Yhteensä	1,306,400: 64

Joulukuun 31 p:nä oli perimättömiä laskuja 4,265: 50 markan arvosta sekä käyttövaroja kassassa 486 markkaa.